

LO

CK

DO

WIN

gedichten voor een ongewone tijd

LOCKDOWN
WIN WIN

Dean Bowen
Simone Atangana Bekono
Wessel Klootwijk
Frank Keizer
Maureen Ghazal
Derek Otte
Elten Kiene
Mariana Hirschfeld
Tomáš de Paauw
Elfie Tromp

Een papieren nest om thuis te noemen

Maart 2020. Ineens viel de wereld stil. Een pandemie nam bezit van onze vertrouwde werkelijkheid. En al was dat vertrouwde niet altijd en voor iedereen een wereld zoals we die het liefste hebben, de plotselinge noodstop waarmee het leven tot stilstand kwam was vreemd, onwerkelijk en ongekend. Straten en pleinen, singels en boulevards lagen er verlaten bij. Slechts een enkeling waagde zich nog buiten, op weg naar een supermarkt, arts of testlocatie. Alle geluiden van de straat, al die honderdduizenden stemmen die de dag en een groot deel van de nacht hoorbaar kleur geven aan de stad Rotterdam, waren verdwenen. Deze plotselinge pandemische werkelijkheid laat zich moeilijk begrijpen en verwoorden. Toch, zoals het de mens eigen is, proberen we uit te vinden wat we met de situatie aan moeten, praten, bellen en appen we met elkaar over die nieuwe ongewoonheid; die al snel het nieuwe normaal werd. We zoeken naar woorden om te beschrijven wat we voelen, om te delen wat we allemaal ondergaan.

In deze (on)werkelijkheid kwam Stichting Droom en Daad met het idee om jonge Rotterdamse woordkunstenaars te vragen woorden te vinden voor de leegte, voor hun beleving van de stilgevallen stad. Droom en Daad nodigde Poetry International uit om hierin samen op te trekken en zo kwam deze bundel gedichten tot stand. Essentiële gedichten die ons, lezers, in staat stellen om met de woorden van dichters ook onze eigen woorden te vinden.

Die stille aanschijn van de stad was misschien wel het eerste wat de dichters in deze bundel opviel. ‘De straten waren eensklaps bevroren als in een late voorjaarsnacht’, schrijft Wessel Klootwijk en Maureen Ghazal registreert ‘rond de polder hangt een stilte / die ik niet gewend ben in mijn oren / echoot een fossiele stadsruis’. En wie in die begindagen van de lockdown naar buiten keek kreeg als Elfie Tromp ‘in het donker alleen / mijn eigen lamplicht (...) teruggekaatst’ of zag net als Simone Atangana Bekono ‘de eenzaam opengaande lente’ en kon niet anders dan daarover zwijgen ‘tegen de mensen die je nu niet ziet’. Net als Dean Bowen bouwden de dichters in zekere zin ‘een papieren nest om thuis te noemen’.

De uitbraak van het coronavirus zette veel, zo niet alles, op losse schroeven en wierp de terechte vraag op in wat voor wereld we eigenlijk leefden voordat het virus onze gebruikelijke orde verstoorde. Die vraag is niet nieuw, maar door het virus wel extra pregnant geworden. Biedt deze nieuwe situatie niet een uitstekende gelegenheid om de wereld wat duurzamer en humaner in te richten? Is dit niet het uitgelezen moment om eindelijk eens flinke vooruitgang te boeken in de verduurzaming van onze maatschappij?

En kunnen we dit niet aangrijpen om een rechtvaardiger samenleving op te bouwen, racisme en discriminatie echt onder ogen te zien en ons daar tegenover te weer te stellen? De dichters in deze bundel tonen zich zeer bewust van deze vragen. Ze zien de fouten in het weefsel van onze samenleving, ageren daartegen en laten zien hoe twijfel en onmacht dat bewustzijn vergezellen. Ze laten zien hoe onze toekomst af zal hangen van de mate waarin wij ervoor kiezen om er voor de wereld en de ander te zijn; voor de samenleving, de natuur, de liefde, de medemens.

Frank Keizer hekelt hoe de mens ertoe neigt ‘vreedzaam te leven met (zichzelf) en het omringende en tegelijkertijd een wereldwijde crisis veroorzaakt’. Tomáš de Paauw constateert dat er slechts applaus komt ‘voor beroepen waar op bezuinigd wordt al jaren / alsof ze hiervoor niet zo nodig waren’. En ‘wie leest de pupillen van hen die vielen / Of erft de knokkels van wie ons zijn ontnomen’ vraagt Mariana Hirschfeld zich af. Vreemd genoeg was de coronacrisis niet meteen de eyeopener die menigeen verwachtte. ‘Is de waarheid naakt; wij trokken de wereld kleren aan’ ziet Derek Otte en Elten Kiene merkt op: ‘we kunnen kiezen geen keuze te hebben / en achteraf zien dat dit onze keuze was’.

Het zijn slechts enkele zinnen uit de rijke inhoud van deze bundel. U zult bij het lezen nog veel meer onderhoudende, welluidende, prikkelende en inspirerende zinnen aantreffen. Met de gedichten treedt u binnen in het denken van de dichters en woordkunstenaars. Alice Lucchinelli voegt daar met haar foto’s nog het beeld aan toe van de dichters in hun ‘papieren nesten’.

De taal is het vehikel waarmee ook wij als lezers de reis door de onzekere werkelijkheid van nu kunnen maken. Het is poëzie die ons doet stilstaan bij onze eigen gedachten en onzekerheden. Poëzie die, zoals Dean Bowen onlangs in een interview zei, ‘dat doet waardoor ik niet meer op dezelfde manier naar de wereld en mezelf kan kijken’. Kritisch en bewust, maar niet zonder hoop, zijn de dichters hier gebundeld. ‘Het lichaam weet ook wel dat dit weggaat (dat de stad nog levend is)’ concludeert Simone Atangana Bekono. En Elfie Tromp houdt ons terecht voor: ‘er is altijd iemand anders / zelfs als je alleen bent’.

Jan Baeke
programmeur
Poetry International

Dean Bowen

origami

toen eerst, het nieuws kwam
en ik mijzelf in een drijvend leeg terugvond
vouwde ik een papieren nest om thuis te noemen
voor iedereen die ik liefhad
en nee, je hebt gelijk
ik bezit geen land, geen taal om volk te menen
maar weet papier te vouwen tot iets dat concaaf holt om in te rusten

de lente bloeit op en ik leer — zoals alle vroeg-millennials —
mijn eigen zuurdesembrood te maken
mijd algoritmen die 5G-hyperlinks proberen door mijn strot te duwen

de wereld is flinterdun
er valt geen kaartenhuis te bouwen van velletjes toiletpapier
ik blijf op afstand van mijn omgeving
omdat ze medemensen zijn
ik bedoel, als dichters zinnig lijken ben ik op mijn hoede

het verschil tussen mens en monster is anderhalve meter
en elders in het land stierf T.H.
op papier zal men ook dit uit gaan leggen als contrast
met bijna negen minuten op een ander continent

ik sta op een brug uit origami vervaardigd
ik ben een van 5.000 of 10.000 of 2.500 of 11.500 en raak de tel kwijt
we schrijven boodschappen op papier: **#blacklivesmatter**
en nederland wordt beter

ik eet papieren appels wanneer ik dorst
naar iets waarvan ik weet dat het waar moet zijn
drink het papier dat uit de kraan scheurt

een politicus etaleert zijn vaderlandse gierigheid
drie maal hetzelfde bosje eerbetoon
aan de voet van criminelen

en de muren tussen ons zijn papieren anekdotes
de liberalen leerden in pandemische tijden
dat je *essentieel* niet als B-E-Z-U-I-N-I-G spelt

en het nest is van papier
en het nest is van papier
en het wacht op fik of windstoot
en ons nest is van papier

Dean Bowen (1984) is dichter en performer. Hij publiceerde eerder op *Samplekanon* en *Hard//Hoofd*, in onder andere *nY* en *Kunsttijdschrift Vlaanderen* en verwierf faam op vele binnenlandse en internationale podia om zijn buitengewoon bevlogen voordrachten. In 2018 debuteerde hij met zijn bundel *Bokman*, die werd genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs. Dean Bowen is de huidige Stadsdichter van Rotterdam (2019 en 2020). In september 2020 verscheen de bundel *Ik vond geen spoken in Achtmaal* in samenwerking met Tilt en het Prins Bernhard Cultuurfonds Noord-Brabant.

Simone
Atangana
Bekono

BUITEN(!!!)

Buiten(!!!)

het lichaam vergelijkt het met een andere vorm
de situatie waarover gesproken wordt introduceert ze als poeder
laten we zeggen gruis, zand, Sahara-stof
(Of is dat te zichtbaar voor wat we bedoelen?)
(Hoe maakt ze het mentaal onschadelijk
hoe trotseert het lichaam het b***** zonder een misselijkmakende
hortende paniek?)

Oké, ze zegt: vanaf nu (!) gaan we praten
over pollen van lelies die opstuiven
een kus van het allerzachtste vlees
zie dit als een eeuwige opening
in plaats van iets ernstigs
you guys, dit zijn kansen dus neem ze:
zet stappen en luister naar politici
met twee handen omvatten wij de bloem en
door het maken van een opwaartse beweging
toont de kern/de seks zich
dit is de delicaatste desintegratie van een vroegere vorm
dat het poeder opvliegt, aan de vingertoppen kleeft
of zich draaikolkt naar een ander oord
is een willekeurig proces/onderdeel van het leven, en kom op
willekeur kan een lichaam toch zeker niet vrezen?

(zie het vooral niet als met spetterende
spuugdeeltjes uitgesproken wanhoop)
(zie het vooral niet als de desintegratie die het eigenlijk is)
(ik bedoel te zeggen: kijk vanachter een raam naar de
eenzaam opengaande lente en zwijg daarover
tegen de mensen die je nu niet ziet)

Het lichaam is gewoon heel moe, mensen
ze heeft geen zin in realiteiten waarin de lelie
zoals zij ook wel kan zien
in grote mate zonlicht verduistert
dat het licht het materiaal tijdelijk niet kan penetreren
dat de avond veel te vroeg begint (soms eindigt het niet)
het lichaam weet ook wel dat dit weggaat (dat de stad nog levend is)
het wil ook gewoon naar buiten (dat wil het niet)
het wil gewoon naar b***** (ze wil het zien)
het wil gewoon n*** b***** (ze weet het niet)

Simone Atangana Bekono (1991) studeerde Creative Writing aan de Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ. In 2016 rondde ze haar opleiding af met haar poëziedebuut *hoe de eerste vonken zichtbaar waren* dat in 2017 werd uitgegeven en bekroond werd met de Poëziedebuutprijs Aan Zee. In de poëzie van Atangana Bekono wisselen strijdvaardigheid en tederheid elkaar voortdurend af. Ze laat zien hoe het persoonlijke tegelijkertijd poëtisch en politiek kan zijn. In september 2020 verscheen haar debuutroman *Confrontaties*.

Wessel Klootwijk

Tot in lente van dagen

De straten waren eensklaps bevroren als in een late voorjaarsnacht. Voertuigen bedekt in dempende sneeuw. Struiken lieten hun bladeren links liggen, bloemen in ontknopping verstard. De doorgaans veelzeggende gebouwen aan de oevers fluisterden nu slechts vragen over wat hen te wachten zou staan. Achter een van hun ramen brandde licht. Het flikkerde door schaduwen van Sammy's handen. Ze scheurde een snee brood en doopte deze in geconserveerde soep. De stilte in haar kamer had tot dusver ruim achttien kubieke jaren geteld. Eindelijk raakte deze in balans met het geluid van de stad. Ze keek op: het was tijd, ze kon gaan.

Ze blies het stof van haar ritueel, bond de schaatsen op tot halverwege haar schenen. Een laatste houvast aan het deurkozijn en de vrije aftocht ving aan, waaide haar over het nog niet bekraste ijs. Ze passeerde het krakende bericht dat de maatschappij op instorten staat, maar dat weerhield haar niet van zwieren. Ze schreef in de strepen onder haar voeten *ik ben weg voor het nu*, en zo schaatste ze.

In haar rugzak droeg ze wat bevroren bloemen. Bij een zorghuis verbrijzelde zij deze in haar handen tot pulp, waarmee ze gaten in de gevels vulde. In het horlogezakje van haar spijkerbroek bewaarde ze losgeld. Bij het stilgefallen café op de hoek, liet ze wat achter in een gebarsten fooienpot. Op de houten bank zat een weifelende zwerveling. Zonder te vragen gaf ze hem haar laatste centen. Als antwoord op haar aalmoes vroeg hij: *hoe lang nog, moeten we met onze vingertoppen zoeken in scheuren van baksteen voordat we geruststelling vinden? Hoe kan de eens zo vrije wind, nu zo beklemmend zijn? Waarom toont het wolkendek soms meer gezichten dan de mensen om ons heen? Voelen we slechts echo's van straatconcerten, nu onze oren verdoofd zijn door waarschuwingsgeluid? En hoeveel rek zit er nog in de tijd van hongerige huiden?* De vragen van de tijdelijke straatbewoner galmden stilzwijgend na. Hij gooide toen een van de munten op: kop. Dus moesten zij afscheid nemen. Hun paden kruisen ooit nog eens, besloten ze.

Sammy vervolgde haar koers noordelijk, toen richting het aanstaande ochtendgloren. In het versmelten van de volgende uren zag ze de bevroren singel verworden tot laan. De laan werd een straat, de straat een pad om te komen tot een landweg aan het weidse veld. Met haar neus in de lucht kwam ze op adem. Een laat-vallende ster uit het sterrenbeeld boven de zee. Ze kluunde over het talud en nestelde zich tegen een volkshuisje. In de verte hoorde ze een vliegtuigje brommen alsof het net was uitgevonden. Een zonnestraal brak door een cluster laaghangende wolken. Hier besepte ze dat een nieuw seizoen weldra aanwaait. Haar gezicht traant als smeltwater op droge grond.

Uit haar rugzak haalt zij een stift en ze schrijft haar wens op de omheining: *opdat de mens voortvarend gemoed zal genieten en antwoorden ontvangen mag. Dat ondergesneeuwde paarden weer op zullen staan in velden van groeiend riet. Dat liefde lange banen laat trekken, het doet zweten tot tranen, maar stopt ons niet.*

Dat we blijven vertrouwen, zo keert de schone eenvoud van voorheen weer terug. We springen over slootjes, zoals de veldhaas naar zijn jeugd toe vlucht. We de larve van een lieveheers omarmen, al oogt het geen vriendelijk beestje, nog niet. En de boerenzwaluw eeuwig schaatsen zal door de vroege lentelucht.

Wessel Klootwijk (1993) is geboren in Papendrecht, werd een jongen in Dordrecht en een man in Rotterdam. In Rotterdam deed hij de opleiding Bouwkunde, met de specialisatie Architectuur. Als stadsgids, schrijver en performer gebruikt hij de stad als podium en decor. Met zijn gedichten, spoken word-verhalen en proza staat hij stil bij momenten die doorgaans vervliegen en poogt hij aanzet te geven tot beweging.

Frank Keizer

—

als je over de verstilde lente schrijft moet je
ook de verstikkende winter erbij nemen
in je verhaal letterlijk je stopt het erin
zoals je nu doet met alle verschijnselen

van de lucht zoals je ze bent gaan noemen
met lucretius *ta meteora* zijn *over de natuur*
dient zich ineens aan als partner in quarantaine
met een uitdagende en zinnelijke overdaad

die zich onverwacht ontvouwt in plooien
en texturen dit doet iets met je sensorium
al het nieuwe ontstaat uit flux het zwenken
van elementen letters die samenklitten

zoals het gedicht de stoffelijke structuur
van de atmosfeer beschrijft de materie planten
en dieren menselijk leven zinnen zelfs
de maatschappij in termen van atomen en leegte

die dankzij het *clinamen* de onvoorspelbare
afwijking die verandering voortbrengt
in allerlei vormen stelsels en ordeningen
tot stand komt maar ook uiteenvalt

zo bekijk je de wereld nu als stofjes in het zonlicht
wat heilzaam werkt tegen je depressies
je hoeft niet te buigen voor de finaliteit
van de idee die de orde onwrikbaar maakt

je kunt je overgeven aan de materialiteit
van de dingen ze zijn weerbarstig niet eeuwig
wat je in staat stelt vreedzaam te leven
met jezelf en het omringende en tegelijkertijd

een wereldwijde crisis veroorzaakt immers
de verschijnselen omspannen aarde en hemel
evengoed als de pandemie de oververhitting
de radicale fase van de contrarevolutie omvat

moleculaire grensregimes iets epicurisch
vind je er niet meer je leeft in het openlijke
de verrotting wordt zichtbaar vervreemdend
noem je het maar vervreemding was er al

inmiddels ook als een nieuwe ecologie
geïntroduceerd maar niet de onze zo zie je
geen buurtbrigades voor wederzijdse hulp
geroofdrukte antiviralen geen zelfvoorziening

alleen ontmantelingen wel kon je misschien
dit plot bieden de onopvallende beschrijving
van een civiel denken onopvallend omdat ze
geen scheiding kende van waarnemen en denken

was dat niet ook wat je uit het leerdicht haalde?
nieuwe hulpwetenschap? een andere kosmologie?
de synesthesie van zintuiglijke ervaringen?
een speculatieve toekomst? pure veelheid?

Frank Keizer (1987) woont nog maar kort in Rotterdam. Keizer debuteert in 2012 met het chapbook *Dear world, fuck off, ik ga golfen*, waarin een ik-figuur zich geplaatst ziet in het volledig geprivatiseerde heden. Met *Onder normale omstandigheden* verschijnt in 2016 zijn eigenlijke debuut, waarin hij beschrijft hoe politiek het persoonlijke leven is. De bundel *Lief slecht ding* (2019) zet die lijn voort met personages 'op een postmilitante weg naar iets wat de toekomst zal worden'. Frank stond mede aan de basis van *Samplekanon*, het online literaire platform voor teksten die door hun vernieuwende vorm en inhoud elders weinig aandacht krijgen. Daarnaast is hij redacteur bij het Vlaamse tijdschrift *nY*.

Maureen Ghazal

—

Wanneer ik terugkom veeg ik stof af

Aangezien mijn stadskamer niet geschikt is voor isolatie
– zelfs in isolatie zoeken we naar ruimte om gedachten aan te hangen –
vertrek ik naar de polder

rond de polder hangt een stilte
die ik niet gewend ben in mijn oren
echoot een fossiele stadsruis

de weken waaïen geruisloos in elkaar over
Rotterdam vervaagt tot schim ik ben bang een gezicht
te verliezen de details ervan

rond mijn oren daalt de stilte in
ik vraag een huisgenoot straten te vangen in geluid
en ontvang per mail een zwijgende opname

de stad beweegt lineair aan de polder
de polder aan het land het continent
de aarde pauzeert

boven mij hoor ik het universum zuchten
ik maak van de gelegenheid gebruik te vragen
onder welke coördinaten ik mij in de toekomst bevind
het universum zucht harder met moeite
pauzeer ik mijn vooruitdenkend lichaam

in mijn polderbed beeld ik me mijn levenloze stadskamer in
stof dat zich dik rond meubels legt

vanuit een afgezonderd lichaam reis ik verder
naar mistige plekken ik tast ogen af, een mond, oren
tot ik de stad in handen heb

wanneer ik terugkom veeg ik stof af

Maureen Ghazal (1995) is dichter, schrijver en kunstenaar. In 2018 studeerde ze met haar dichtbundel *Altijd verschoven ruimtes* af aan de Willem de Kooning Academie. In datzelfde jaar won ze de El Hizra Literatuurprijs voor poëzie. Momenteel neemt ze deel aan het Slow Writing Lab van het Nederlands Letterenfonds waar ze onderzoek doet naar haar geboortegrond in de polder en de invloed van taal op landschap.

Derek
Otte

—

Flessenpost

Schrijven: eso es... Alles wat ik heb. Spaans benauwd, geen noodkreet; ik ben bij de les. Er zit schoonheid in het strijden, lelijkheid in het succes; zolang m'n flow groeit als Cole, oogst ik óók op grond van stress. Staat de wereld op z'n Kops: SPRAAKWATER LEST DE DORST. In een zee aan informatie is dit m'n flessenpost.

Verre van de sterren maar letters doen me stralen. We leven in een schijnvertoning, dralen door de dagen. Dobberen op hoop van zegen, terwijl er vragen knagen maar, we klagen niet maar dragen. Alles is een fase, al lijken nare vaak het langst: twijfel is een slechte vriend, je grootste vijand? Angst. Een overvloed aan eb; ik ken 'm, bodem, oceaan. Maar wie wil boven komen drijven, moet een tijdje blijven gaan. De werkelijkheid lijkt weleens anders maar in dit bestaan... Is de waarheid naakt; wij trokken de wereld kleren aan.

Niets wordt ons gegeven. Niets is ons beloofd. Geen genade; vragen dwalen door m'n slapeloze hoofd. Het fysieke en mentale; 't is allemaal a bit scary. En ik voel me Dumb and Dumber als ik mezelf niet naar de gym carry, maar... Je potentieel blijft een kwestie van je eigen perspectief. Staat de hele wereld scheef, plaats ik m'n letters in cursief. Meebewegen, op de tast: liefde maakt je blind... In het donker is dus liefde hetgeen dat ons verbindt. Veldslag, slagveld, kantlijn: frontlinie. Dop erop als capuchon, ontsnappen: Houdini.

Zolang woorden zinnen worden, zonder ik me af in maan... Licht is alles wat de zwaarte kan verslaan. Mijn light verse versus duisternis, tot de dingen waterpas. Half vol of half leeg? Mijn geloof is niet van glas. Als de vrede in dit stuk, tot aangespoeld, precies. Vrede in het stuk: ik wens je dubbel zo veel... Peace.

Woordkunstenaar Derek Otte (1988) staat sinds 2010 op menig podium in Nederland en Vlaanderen. Als huisdichter van radiozender FunX vatte hij van 2013 tot 2017 dagelijks het nieuws op rijm samen. In 2017 en 2018 was hij Stadsdichter van Rotterdam. In de stad waar zijn woorden inmiddels menig gebouw sieren, richtte hij in 2012 het woordkunstpodium Paginagroofs op en doceert hij sinds 2015 het keuzevak spoken word aan de Hogeschool. Zijn zinnen zijn afwisselend scherp en luchtig, persoonlijk en maatschappelijk, vrolijk en ernstig. Identiteit(en), menselijke relaties, de grote stad en filosofie vormen belangrijke thema's in zijn geschreven en gesproken werk. Hij publiceerde de dichtbundels *Regelgeving* (2015), *TOFLOF* (2017) en *Woorden Zijn Daden* (2018).

Elten Kiene

alsof we ondertussen niet beter zouden moeten weten?
alsof we niet beter kunnen
alsof het niet anders kan...
alsof de wereld alleen maar zwart en wit
alsof er alleen maar donker en licht
alsof er niks tussen zit

ik bedoel... over hoe de wereld geworden is
over hoeveel rijkdom
over de manier waarop
over hoezo wij wel en zij niet
over hoe krom de stijgende lijn van groei is
over hoe nog steeds

alsof we niet echt naar beter streven
alsof er maar één waarheid is
en we samenleven in een wereld
met kapotte spiegels
en daarmee kiezen voor gebreken

alsof hypocriet de norm is
en dweilen met de kranen open... een nieuwe vorm is
alsof het echt niet anders kan?
alsof we echt niet beter kunnen
alsof leven op anderhalve meter straks voldoende is
terwijl we nog steeds met meerdere maten meten

en alleen in veranderingen kunnen slagen
als mensen met meer privileges klagen
alsof we écht niet beter weten
steeds vaker ben ik sprakeloos
en zit ik vast tussen zwijgen en spreken
dus schrijf ik om dat te verwerken
om in deze waanzin mijn positie te bepalen

het lijkt alsof we in ons eigen gelijk willen blijven dwalen
alsof we verslaafd zijn aan problemen
waarvan we niet willen leren en
daarom telkens naar het verleden terugkeren

maar goed...

we kunnen iedere steen optillen
om te zien wat eronder ligt
we kunnen van alles in twijfel trekken
en in onzekerheid bestaan.
niet in een betere wereld geloven
en dan daarvoor gaan

schreeuwend vanuit een slachtofferrol
in een hoek tussen de machtelozen
jezelf constant van je eigen tijd beroven
door alleen de tijd te zien die ons ontsnapt

we kunnen... geen genoeg nemen
met een hoop... en met die gedachten genoeg nemen
zwoegen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
met geld verdienen als enige reden
we kunnen... in niets meer geloven
en toch sterren als goden aanbidden

onze stem verheffen om vervolgens niet te gaan stemmen
zodat we ons gelijk krijgen terwijl we onze eigen toekomst
voorspellen: 'zie je wel, ik zei het je toch'
we kunnen kiezen geen keuze te hebben
en achteraf zien dat dit onze keuze was

of dat gewoon niet erkennen
de makkelijkste weg kiezen
door bewust te zwijgen
zodat wat niet benoemd wordt
zich nooit heeft voorgedaan.

wel mijmeren en meningen hebben over de voortdurende strijd

we kunnen zoveel meer als we dat willen
maar dat blijkt niet onze verantwoordelijkheid

Elten Kiene (1984) is spoken word-artiest, presentator, organisator en workshopdocent. Hij is de man achter het platform Woorden Worden Zinnen en maakte deel uit van hiphopcollectief Brandwerk. Het samenbrengen van verschillende werelden met woordkunst als belangrijkste instrument loopt als een rode draad door al zijn werkzaamheden. In 2020 kreeg hij de Cultuurprijs Zuid-Holland van het Prins Bernhard Cultuurfonds omdat hij met literaire programma's een breed publiek weet aan te spreken en het beste uit jonge poëzieperformers weet te halen. Elten geeft als coach van Young in Prison workshops in jeugdgevangenissen en maakt programma's voor o.a. het Wereldmuseum en Read My World Festival.

Mariana Hirschfeld

Belofte

Waar stenen niet meer worden bewandeld
En revoluties voort broeien in onze stiltes
Hebben we geleerd dat soms een storm
Wordt achtergelaten in onze laatste adem
Waar knieën zich schaven en ook wij de stad dragen
Hier hebben we haar ziel begraven in onze palmen
Waar de geur van benzine en de smaak van tranen
Zich mengden in ons vaarwater, hebben we een rustplek
Gevonden op de schouders van voorvaderen
Handen bouwen steden, kinderen geboren in beton
Hier vinden we onze dromen aan de horizon

Waar de regen ons troost weet te bieden
En we begrijpen dat verdriet een voorbode is
Waar de bodem voortkwam uit kapotte ruggen
Is haar veerkracht onze grootste erfenis
Waar we het goede in iedereen proberen te zien
Wat we niet in onszelf zien, waar vrouwen leren
Om breuken te helen in anderen
Hier bestonden we al in haar
Hier besloot zij om voorbij haarzelf te leven in ons
Hier zijn wij de zwaarte van die jaren niet vergeten
Tijd schuilt in rimpels, ook in nieuwe adem
Hier werden we uitgewist

Waar een borst bestaat uit ruïnes
En we het geluid van vergane onschuld
Proberen te herinneren, deden we ons voor als volwassenen
Maar waren we in de kern slechts kinderen
Ook wij zullen ooit afscheid moeten nemen
Van de belofte die we vinden in warme schemers
Maar wie leest de pupillen van hen die vielen
Of erft de knokkels van wie ons zijn ontnomen
En misschien begraven ze hier wel zielen
In de zee, hopend dat ze ooit weer terug naar ons stromen
Onze straten zijn ook maar resten
Van geschenken ooit weer teruggewonnen
Waar ruggengraten zich bogen over kleurloze gezichten
En waar liefde stierf zijn we weer opnieuw begonnen

Mariana Hirschfeld (1996), geboren in Colombia, treedt sinds vier jaar op als dichter en spoken word-artiest, en stond o.a. op de podia van Theater Rotterdam, de Doelen, Het Tropenmuseum, Amnesty International, Poetry International, Erasmus Universiteit en FunX. Hirschfeld is ook actief als workshopleidster en coach voor jongeren en volwassenen. Daarnaast heeft ze haar eigen organisatie genaamd La Raza, die zich inzet voor de ontwikkeling van Zuid-Amerikaanse immigranten in Nederland.

(Wegens omstandigheden kon er voor deze uitgave geen foto van Mariana worden gemaakt.)

Tomáš de Paauw

—

De afgelopen periode, was ik even kwijt
Alleen met de stilte zo veel woorden niet van mij
De wereld draaide me duizelig
Men is huiverig, hoopt op houvast en begrip
Influencers die kakelen als koploze kip
Zelfs op sociale afstand weet men om over eigen ego's te struikelen
Er is veel wat niemand kan verduidelijken
Overvloed aan onzuivere informatie
Zoek naar feiten en cijfers, filter woorden tot spatie
Applaus voor beroepen waar op bezuinigd wordt al jaren
alsof ze hiervoor niet zo nodig waren
Schaamteloos dat de staat KLM steunt die mensen ontslaat
maar de baas wil belonen met een half miljoen
Zie verzet tegen de maatregelen alsof de ander en de toekomst
er niet echt toe doen
Kan niet tellen hoe vaak ik de moed heb verloren
Zie BN'ers makkelijk scoren
Complottheorieën en mainstream media maken alles ongewis
'T is lastig accepteren dat zoveel nog onbekend is
Vragen houden ons wakker
Op positie en bloedlijn wordt gewoon doorbetaald
en in flexwerk of shitjob maar hopen dat je het eind van de maand haalt
De nonsens die rondwaart maakt me bloedlink
In mezelf gekeerd bloed ik inkt
Voel maar al te goed hoe ik mijn familie mis
Niet meer bij mijn vriendin kan want haar grens is dicht
Hart en taal zoeken onderdak in deze tekst
Is het gek om te vrezen dat wij op anderhalve meter moeten leven
dat je iedere bedreiging moet zien te vermijden
Feit is dat we hier enkel uitkomen
Wanneer iedereen (*bij*) zichzelf weet te blijven

Tomáš de Paauw (1991) is spoken word-artiest, presentator en programmamaker. Na zijn topsport-carrière verdiepte hij zich in kunst en cultuur. Tijdens cursussen Lyricism in Los Angeles werd hij verliefd op de kunstvorm spoken word. In 2014 startte hij terug in Rotterdam het woordkunstpodium Spaakuhloos, in 2016 gevolgd door het spoken word-festival 010 SAYS IT ALL, dat in 2018 werd bekroond met de Doro Siepelprijs. Het festival gaat sinds 2020 verder onder de titel Tell 'em. Verbinding staat bij Tomáš voorop, tussen mensen, kunstvormen en de stad, en dat levert vernieuwende programma's op, zowel op onverwachte intieme locaties als in grote theaterzalen. In 2018 publiceerde hij zijn boek *ZwartWitte Paauw*. Binnenkort rondt hij een traject af bij het Fonds voor Cultuurparticipatie waarin hij heeft gewerkt aan een tweede boek, een nieuwe theatervoorstelling en een workshop spoken word. Hij zal hij zich gaan richten op de ondersteuning van nieuwe makers op weg naar deze regeling.

Elfie Tromp

—

Ik geloof in de liefde en ik heb er ontzag voor

Als je boven ligt te slapen
en ik beneden zit te twijfelen
en de kat bij de deur blijft krabben
en een scooter straten verder eenzaam optrekt
-de mechanische wolvenhuil van een tweetaktmotor-

wanneer ik naar buiten staar
en in het donker alleen
mijn eigen lamplicht krijg teruggekaatst
maar er misschien
vanuit een andere verdieping
vanaf de overkant, naar mij
wordt op of neer gekeken
dat ik een bewijs ben
voor die ander dat
er een wereld is
die doorgaat
hoe traag ook

terwijl ik hier maar stil sta
te talmen en tobben
ben ik het bewijs:
er is altijd iemand anders
zelfs als je alleen bent

ik geloof in de liefde

dat is makkelijk gezegd, maar moeilijk vol te houden
als jij me een dag lang niet aankijkt, op reis door je eigen bloedbaan
en dan in bed je heen over me heen legt en zegt:
ik heb scones gekocht voor het ontbijt
er is ook yoghurt, als je dat liever wilt

en ik denk: je zorgt voor mij
vanuit een ander hoofd
op een andere manier
hoe leer ik ooit alle talen
waarin je tot me spreekt?

ik geloof in de liefde

Juist al die keren dat mijn verleden
de manieren herhaalt waarop het fout
alleen, ellendig en wanhopig was
en mijn lijf bij voorbaat
te moe, te zwaar, te log lijkt
om nog langer te doen alsof
ik onbevangen en vol goede moed ben
dat ben ik niet
niet meer of misschien
wel nooit geweest
maar

ik geloof in de liefde
en ik heb er ontzag voor

Elfie Tromp (1985) is schrijver en performer. Haar tweede roman *Underdog* werd genomineerd voor de BNG Bank Literatuurprijs en de Literatour Prijs. Ook haar poëziedebuut *Victorieverdriet* werd zeer positief ontvangen. In 2017 schreef Elfie het Rotterdams Boekenweekgeschenk *Dat wat je niet mag nemen* en het Jeugdboekenweekgeschenk *Zwarte flamingo*. In 2020 werd haar zomergedicht *Tot bloei!* in een oplage van 100.000 op ansichtkaarten door heel het land verspreid. Momenteel speelt ze met haar voorstelling *Niet vandaag Satan (maar wel vanavond)* in de Nederlandse theaters.

colofon

Lockdown – gedichten voor een ongewone tijd is een initiatief van Stichting Droom en Daad, samengesteld en uitgegeven door Stichting Poetry International. Met dank aan Rotterdamse Dakendagen voor hun initiatief tot en bijdrage aan de dakengedichten van Dean Bowen, Elten Kiene, Derek Otte en Tomáš de Paauw.

Samenstelling en redactie

Jan Baeke, Inez Boogaarts, Jan Coerwinkel, Hanneke Mantel, Feline Streekstra

Voorwoord

Jan Baeke

Vormgeving en typografie

Loes Sikkes Visuele Communicatie

Fotografie

Alice Lucchinelli

Druk

Drukkerij Tripiti, PrinterPro (omslag)

© 2020 Stichting Poetry International en Stichting Droom en Daad.

De rechten van het voorwoord en de gedichten berusten bij de auteurs of hun rechtsopvolgers.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Poetry International, Stichting Droom en Daad en de rechthebbende auteur(s).

Rotterdam, 2020

Oplage 5.000

ISBN 978-90-72546-36-4

NUR 306

stichting droom en daad

De stad valt stil. De wereld valt stil:
Lockdown. De mensen zitten binnen,
kijken naar buiten. Alles is anders, niets
lijkt nog zeker. Tien jonge Rotterdamse
dichters en woordkunstenaars zochten
en vonden de woorden voor deze
plotseling gekantelde werkelijkheid.
Woorden voor de stilte, de leegte en de
vertwijfeling, maar ook woorden die ons
iets leren over de staat van het land en
hoe het hierna anders aan te pakken.

Deze bundel wordt u aangeboden
door Stichting Droom en Daad en
Poetry International. Tien scherpe en
troostrijke gedichten om ons in virale
tijden te vergezellen.

Dean Bowen
Simone Atangana Bekono
Wessel Klootwijk
Frank Keizer
Maureen Ghazal
Derek Otte
Elten Kiene
Mariana Hirschfeld
Tomáš de Paauw
Elfie Tromp